

Lễ y cá rám tháng Tám – Tết Trung Thu – tôi hú cá đáng bán bè tái uáng sáng sáng (vài chai) cho nó vui nhà, vui cáa.

Sau khi cán máy ly đáy, rái đáy vài ly cán, và lái cán máy ly đáy, rái đáy vài ly cán náa... thì cá đám (dù đã bác vào tuái năm mái) đáu ngánh cán thá.

Chúng tôi cùng ca vang Th ng Cu i , b n nh c mà có l m i đ a bé sinh tr ng mi n Nam – vào th p niên 50, hay 60 – đ u thu c. Bài đ ng dao này tuy đ c Lê Th ng vi t vào năm 1953, khi n n tân nh c Vi t Nam còn giai đ n phôi thai, nh ng l i l tân k d s :

“Bóng trắng tr ng ngà có cây đa to
Có th ng Cu i già ôm m t m i m ...

L ng nghe trăng gió h i nhau
Ch kia quê quán đâu
Gió không có nhà
Gió bay muôn ph ng
Bi n bi t ch ng ng ng
Trên tr i n c ta...

Các em thích c i mu n lên cung trăng
C h i ông Tr i cho m n cái thang...

Các con d mèn su t trong đêm khuya
Hát x m không ti n nên nghèo xác x ...

Hát b , hát chèo, hát cô đ u, hát c i l ng, hát h Qu ng... đ ki m s ng ra sao thì tôi không rõ. Ch còn hát x m thì dù có đ c (cho) ti n, v n nghèo x xác.

Thu bé, đôi lúc, tôi cũng nhìn th y nh ng ng i hát x m. H th ng ng i c u thang ch Đà L t – vào lúc ch đông – cùng v i cái đàn b u, và nh ng bài ca bu n bã.
Đó là hình nh hát x m quen thu c, trong trí nh th u c a tôi, mi n Nam. Ngoài mi n B c, sinh ho t c a m t s nh ng ng i hát x m – xem ra – h i khác:

“Và đây là m t công tác đ c đáo: y là khi hoà bình m i l p i 1954, ông đ c giao ph trách m t đoàn x m, g m 23 anh ch em, ph n l n là m t kém, đi v h ng Bùi Chu – Phát Di m, l y l i ca ti ng hát dân gian đ đ ng viên đ ng bào đ ng nghe theo nh ng l i d d di c c a k đ ch mà hãy i v i quê h ng. Không bi t ai đã có sáng ki n đ t Thanh T nh vào vi c y?

Song quá thác, đáy là mát trong nháng lái, tài năng cáa Thanh Tánh đá đác sá đáng mát cách đác đáa (Váng Trí Nhân. Cây bút đái ngái. Nxb Trá : Sài Gòn 2002, 174).

Tác giá đán văn tháng đán (tiác thay) không viát thêm mát chá nào vá chuyán “quá thác” này, đá xem “tài năng” cáa Thanh Tánh đá đác “sá đáng mát cách đác đáa” ra sao – trong viác “đáng viên đáng bào đáng nghe theo nháng lái đá đác cáa ká đách đi cá” vào Nam.

Ván cá theo nhá lái cáa Váng Trí Nhân thì sau “sáng kián” này, “tài năng” cáa Thanh Tánh (đáng nhá) không còn đác “sá đáng mát cách đác đáa” vào bát cá “công tác đác đáo” nào khác náa:

“á vào cái tuái cháa đáy sáu muái mà Thanh Tánh nháng năm đó trông đá già lám, già hán tuái rát nhiáu... muán biát Thanh Tánh đán đác thá nào phái nhìn nháng lúc ông đi bá. Trên đáng Phan Đình Phùng, duái nháng hàng sáu, cũng già cá mát mái, ông bác đi nhá không thá đáng lái nên phái bác, khuôn mát đám chiáu, dáng đi u đá đán (sád, 181).

Mát nhà văn tám tiáng, mát sĩ quan cao cáp cáa Quân đái Nhân dân Viát Nam mà “đám chiáu” và “đá đán” (thiáu điáu muám xám bà chè luân) nhá váy thì nháng ngái lái đá sáng (đá, và chát đá) ra sao – bên kia vĩ tuyán – là điáu mà ai cũng có thá hình dung đác, ká cá nháng ngái đái.

Còn nháng ká bá đi thì háu ván cũng không sáng sáa gì cho lám. Há bá bát lái, gán trán đám, sau khi mián Nam thát thá. Tá đây, “Nam / Bác hoà lái ca.” Nhiáu ngái ca (rát) đá nên đá phái liáu mình đám sám ra bián, hoác ù té bá cháy thác máng qua nháng bãi mìn – nái biên giái xángái. Chát chác (ôi thôi) hát đám luôn!

Đá là nháng thành phán “bát háo, cán bã cáa xã hái, ma cô, đá điám, trám cáp, tráy lái lao đáng, ngái khó ngái khá, phán bái tá quác, cháy theo bá tháa sáa cán...” – theo nháng nguyên văn lái giái thích cáa Chính quyán Cách máng, vái thá giái bên ngoái, và vái lá cát đèn còn (kát) lái.

Không hiáu nháng ngái ra đi đá hành nghá ma cô, đá điám và tá chác trám cáp ra sao – nái

đặt là quê hương – nhưng sự lãng phí bệ tha sự a cùn mà họ đưa đến người và cộng đồng đã cứu toàn dân, cũng như toàn Đông, thoát chết (đối) nhử phen.

Tôi đó, Đông ta đi giêng: nhưng kẻ phẫn bội từ quốc không nhưng đưa đến “khoan hồng” mà còn đến “tôn vinh” như “nhưng sự giố Lữ c Hông,” và (bằng) trở thành “mặt bệ phẫn không tha tách rời cị a cị ng đưa dân tịc.” Nghĩ quyát số 36-NQ/Tá, và “Công tác đi vái người Viát Nam ở nác ngoài”, đã ra đi (hội muán) vào ngày 26 tháng 3 năm 2004 – cũng đưa trên cá số đó.

Đây là công tác vô cùng quan trọng, cáa Bá Ngoái giao, do mặt vá Thá tráng đưa đưa. Ngoài nhưng ban ngành phá thuác, mặt thành phá lán đưa có thêm mặt vá Chá nhiám (hay phó Chá nhiám) y ban Ngái Viát ở Nác ngoài – chuyên trách vá khu vác cáa mình. Nếu bá nhưng chác danh này qua mặt bên – cho nó bát rám rá – và nói tráng phá ra thì đây (cũng) chá là... mặt đoàn hát xám thôi!

Ván đề chá khác chá là bây giờ (ta) không đưa viên đưa bào ở lái náa (vì chúng đã đi đi hát trán rái) mà chá kêu gọi họ “làm nán” đưa có quay láng đi luôn, tái lám. Con cá nó sáng như nác, và Nhà nác ta thì sáng như ... kiáu hái mà!

Mát trong nhưng công tác “đác đáo” mà đoàn hát xám tân thời đác giao phó là chuáng trình “Vinh danh nác Viát”. Wikipedia ghi nhận đác ba đặt vinh danh, trong ba năm liên tiếp (*):

Năm 2004, có 19 Viát kiáu đác mái tham dá “Đêm Vinh danh cáa nhưng người con nác Viát xa xá” – từ chác vào ngày 18 tháng 2 năm 2005 – ở Hà Nái. Con số khiêm tán này đác ông Nguyễn Anh Tuấn (Táng Biên táp báo đián tá VietNamNet) giái thích mặt cách khéo léo là “ván sá khái đưa nan.” Còn ông Lê Truyán, Phó Chá tách y ban Mát trán Tá quác Viát Nam, thì nói mặt cách rõ ràng hơn:

“Đó chá là mặt con số ngáu nhiên vì khá năng phát hián, thông tin cáa chúng ta mặt chá đác đưa tha. Có tha nói rằng công lao đóng góp cáa bà con Viát kiáu ta trên kháp tha giái đi vái quê hương đặt nác là rất phong phú đa đáng, đái nháu hình tha. Vác vinh danh há số ván còn tiếp tác đác tha hián trong các lán khác. Tát nhiên, có cá nhưng người cháa muán xuát hián trong đặt vinh danh này.”

Qua đợt sau, Đêm Vinh danh nác Viát 2005 – cũng tá chác tái Hà Nái, vào ngày 5 tháng 2 năm 2006 – con sá “nháng ngái cháa muán xuát hián” lái tăng thêm chút đánh, làm giám sá ngái “muán xuát hián” xuáng chá còn 15 máng.

Đán đát ká tiáp thì chá có 11 trong sá 17 kiáu bào đác trao giái “muán xuát hián” trong Đêm Vinh danh nác Viát 2006 – theo nhá táng thuát cáa Tián Phong Online, đác đác vào ngày 5 tháng 3 năm 2007.

Tình tráng, rõ ràng, không khá. Bái váy Thá táng Chính phá mái ban hành chá thá 19/2008/CT-TTg ngày 06/06/2008 đá chán chánh “nháng hán chá, yáu kém trong viác nám tình hình ngái Viát Nam á nác ngoài, nhát là á táng đáa bàn và các đái táng cá thá...”

Phen này, Đáng há quyát tâm: Tá ngày 19 đán ngày 24 tháng 11 năm 2009, (LTS: Hà Nái đã thay đái ngày tá 20.- 22.11.2009) Hà Nái sá tá chác Hái nghá ngái Viát á nác ngoài. Khi đác phóng viên cáa VnExpress.net hái vá “nái dung cáa hái nghá này,” ông Trán Tráng Toàn – Phó chuá nhiám Uáy ban vá ngái Viát Nam á nác ngoài – đã trá lái nhá sau: “Hái nghiá này đác coi nhá đáp quy tuá trá tuá cáa Viát kiáu, hián ká cho đát nác.”

Tui cháa tái Hà Nái lán nào. Cũng cháa bao giá có ý đánh phiáu láu đán mát nái (rát) lái thôi, và bát an nhá thá. Đáng thì xa, vé táu thì mác, thá tác thì lung tung rám rà, và lá mà kát luận thì... chát má! Bái váy, xin phép Hái nghá đá đác đáng vào thành phán “vián ý” (góp ý tá xa) cho nó chác ăn:

- Nghá quyát 36, trong phán nháng “nhám vá chá yáu,” có đán nhá sau: “Nhà nác táo mái đáu kián thuán lái và há trá đáng bào án đánh cuác sáng, yên tâm làm ăn sinh sáng, hái nháp vào đái sáng xã hái nác sá tái... Tích các đáu tá cho cháng tránh đáy và hác tiáng Viát cho ngái Viát Nam á nác ngoài, nhát là cho thá há trá. Xây đáng và hoàn chánh sách giáo khoa tiáng Viát cho kiáu bào, cái tián các cháng tránh đáy tiáng Viát trên vát tuyán truyán hình, đài phát thanh và qua máng Internet. Cá giáo viên đáy tiáng Viát tái nháng nái có thá đá giúp bà con hác tiáng Viát. Tá chác trái há nói tiáng Viát cho thanh, thiáu niên ngái Viát Nam á nác ngoài.”

Nói nhá thá ngái Viát gái là “nói tráng,” hay “nói khoác”. Và cái giáng đáu ba hoa, khoác lác táng tá không thiáu trong bán Nghá quyát này. Theo thián ý: đã đán nác phái ngái ngáa nó

giả a ch (đi) thì cũng nên b cái thói huyênh hoang, và cái tính khoác lác đó đi. K m.

- Ngh quy t 36 g m 3.824 ch nh ng không có m t ch nào – n a ch cũng không luôn – đ c p đ n nguyên do khi n m y tri u ngu i Vi t ph i l u l c và t tán kh p năm châu. Nói cách khác, đây là m t “b n ngh quy t không đ u.” Thi u đ u thì làm gì có h u. Sao mà đo ng đ v y, m y cha?

C làm nh th là khi kh ng khi không (cái) t trên tr i, có m y tri u đ a Vi t Nam r i r t xu ng kh p c đ a c u v y. Đ ng ch ti n tay gom c đ ng l i cho nó g n, r i ti n mi ng phán luôn: “T i tao đang k t l m. T i bay s n có ti n, có c a thì đóng góp cái này cái kia chút ch i nha.” Ch i nh v y có mà ch i v i chó.

Nói g n, nói xa ch qua nói thi t: ch có nh ng th ng nh ng con m t trí nh , hay t i chó má, m i ch i (đ c) v i t i mầy thôi.